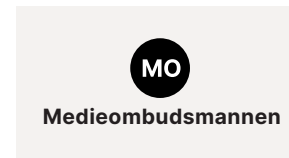

Årsberättelse 2022

**Allmänhetens Medieombudsman
Mediernas Etiknämnd**

Innehåll

Allmänhetens Medieombudsmans årsberättelse för 2022	3
Mediernas Etiknämnds årsberättelse för 2022.....	10
Beslut om klander i Mediernas Etiknämnd 2022	13
Bilaga 1. Publicitetsregler – etik för press, radio och tv	16

Medieombudsmannen ska se till så att svenska medier förhåller sig till de etiska riktlinjer som branschen själv dragit upp.

Om det inte sker ska enskilda som drabbats av en publicitetsskada kunna få upprättelse.

MO är ingen juridisk instans och inte någon myndighet, utan en del av mediebranschens eget självsanerande system.

Namngivning av gangstrar och andra etiska trendspaningar

Det kan vara berättigat att namnge ledare inom den organiserade brottsligheten. Medier bör vara försiktiga med att använda offensiva epitet. Och lokaltidningar går ibland för långt i sina granskningar. Det är några av de medieetiska trender och spaningar som Medieombudsmannen (MO) tar upp i sin årsberättelse för 2022.

Den mest uppmärksammade nyheten var annars att företrädare för Samnytt i december meddelade att man lämnade det medieetiska systemet. Detta skedde samma dag som mediet klandrades för femte gången, och därmed toppade Samnytt den föga åtråvärda ”klanderligan” för 2022.

Att ett medium så abrupt hoppar av var nytt och frågan hur pågående ärenden skulle hanteras väcktes. Beslutet blev att publiceringar som anmälts före utträdet skulle behandlas färdigt – inte minst för anmälarnas skull. Detta ledde sedermera till ytterligare två klander mot Samnytt i mars 2023. Mediet valde att inte medverka i processerna och uttalandena från Mediernas Etiknämnd (MEN), som i normala fall skulle publicerats av Samnytt, publicerades endast på MO:s hemsida och skickades till beslutsprenumeranter.

I mars 2023 meddelade även företrädare för Exakt24 att sajten lämnar systemet, i samband med att några anmälningar kom in till MO. Exakt24 var annars föremål för en anmälan under 2022, vilken ledde till klander för att man pekade ut en person som terrorist.

Systemet står pall

Två av de mest aktiva så kallade alternativsajterna, som frivilligt anslöt sig hösten 2020 då staten gjorde en koppling mellan mediestödet och det medieetiska systemet, står därmed åter utanför. Systemet har å ena sidan visat att det står pall och att det inte finns någon plats för medier utan intresse av att följa de etiska reglerna, å andra sidan finns det risk för krav på lagstiftning när aktörer står utanför – en lagstiftning som MO/MEN-systemet finns till för att förhindra.

Anmälningarna går hand i hand med samhällsdebatten

De anmälningar som kommer till MO präglas i stor utsträckning av det som skapar debatt och får uppmärksamhet i samhället. Publiceringar om gängskjutningar genererade flera ärenden vilket bland annat väckte frågan i vilken utsträckning gängkriminella kan namnges samt om det är medieetiskt gångbart att berätta att offer för våldet själva varit en del av den grova brottsligheten.

Varje enskilt fall måste bedömas för sig men några slutsatser som MO dragit kring de frågorna är att om mediet har robusta belegg för att någon har en ledande position inom den organiserade brottsligheten, ökar generellt sett möjligheterna att namnge. Det medieetiska systemet behöver gå i takt med tiden och även om organiserad brottslighet alltid haft ett allmänintresse ökar det när skjutningar medför allt större påfrestningar på samhället.

Det kan även finnas ett allmänintresse i att berätta om att en skjuten person själv varit en del av gängbrottsligheten. Allmänheten kan ha rätt att få veta skälet till att någon skjutits till döds eller skadats. Brottsoffer är dock särskilt skyddsvärda och stor hänsyn bör tas i dessa fall. Medier bör vara försiktiga med utpekande av offer samt försäkra sig om att anhöriga fått information om dådet före publicering.

Plats	Medium	Antal klander
1.	Samnytt	5
2.	Expressen	4
	Kvinnotryck	4
3.	Aftonbladet	3
4.	Jämtlands Tidning	2
	Sveriges Radio	2
	TV4	2
5.	Byggnadsarbetaren	1
	Dala-Demokraten	1
	Exakt24	1
	Flamman	1
	Hallands Nyheter	1
	Katrineholms-Kuriren	1
	Kristianstadsbladet	1
	MåBra	1
	Norra Halland	1
	Nya Tider	1
	Småläningen	1
	Sveriges Television	1
	TTELA	1

Övriga trender i anmälningarna

MO hanterar ett stort antal anmälningar som aldrig kommer till allmänhetens kännedom. Ärenden som inte varit föremål för prövning i Mediernas Etiknämnd är inte offentliga varken för allmänheten eller för medierna – för att skydda anmälare som känner sig utsatta för publicitetsskador. För att de medie-etiska överväganden som gjorts ändå ska komma allmänhet och medierna till del, redogör MO för några övergripande trender som förekommit i dessa och andra ärenden under året.

- En trend var att lokalmedier ibland går för långt i uppföljningen av grävjobb. Medieombudsmannen har hanterat flera fall där en granskning som är gedigen och motiverad av allmänintresset i sitt ursprung, tappat rimliga proportioner i antal publiceringar och i hur långt mediet gått i sina anklagelser mot utpekade personer. Skadan som ursprungligen var medieetiskt försvarlig upphör att vara det när mediet trampar vatten i publiceringarna och tror att det är carte blanche att lasta på nya, spekulativa anklagelser, bara för att det initialt fanns skäl att namnge och publicera skadliga uppgifter.

- Saker ska kallas vid dess rätta namn, men användandet av offensiva epitet triggat ofta anmälare. Dessa upplever en skada av att kallas klimatförnekare, främlingsfientlig, homofob eller motsvarande. Det kan därför vara en idé att tänka igenom huruvida ett epitet verkligen ringar in en persons göranden och låtanden, eller om det räcker med att berätta vad en person sagt och hur hen agerat.

- Bemötanden publiceras ibland utan att den som pekas ut får kommentera respektive anklagelseakt. Det kan handla om en stor ansvarsintervju intill ett avslöjande – men där den kritiserade parten endast får tala i generella termer eller bara bemöta delar av det som läggs honom eller henne till last. Mediet tycker

att man gett bemötandet stort och omfattande utrymme men i realiteten har man missat att ge den kritiserade möjlighet att ge sin syn på specifika allvarliga anklagelser.

- Det är inte fritt fram att göra grova påståenden om en person bara för att vederbörande har begått kriminella handlingar, varit delaktig i en extremist rörelse eller gjort något annat som i allmänhetens ögon väcker anstöt. MO har sett en trend i att vissa medier anser sig kunna publicera mycket spekulativa saker om dessa personer. Det bör finnas belägg för varje enskild anklagelse oavsett vem saken gäller.

- Det ska vara högt i tak för ledarskribenter att fritt framföra sina åsikter och ett tillspetsat språk tillåts i högre utsträckning än till exempel i en nyhetstext. Detta är generellt sett inga konstigheter men när opinionsplats används för att ge sig på privatpersoner som inte verkar i offentligheten – då kan en skada uppstå som är svår att försvara om ett utpekande också finns med i publiceringen. MO har hanterat ett antal sådana anmälningar under året.

- I några fall har medier i skriftväxlingen med MO ansett att ett brott i sig räcker för att en misstänkt eller dömd person ska namnges. Det räcker sällan som skäl rent medieetiskt – oftast är det allmänintresset som bör avgöra om namnpublicering ska ske. Det faktum att ett brott begåtts kan ha ett stort allmänintresse medan namnet på gärningspersonen/den misstänkte inte alltid har det.

- En återkommande anmälan till MO är att ett medium publicerat för många och ingående detaljer om ett sexualbrott. Det leder nästan alltid till klander i Mediernas Etiknämnd. Även om utpekandet är begränsat så räcker det med att ytterst få personer förstår vem som åsyftas när det handlar om vad en gärningsperson gjort under en våldtäkt, ett sexuellt ofredande

eller motsvarande. Skadan för brottsoffret, som åtnjuter ett särskilt skydd inom medieetiken, är mycket stor i dessa fall.

- Trots många lärdomar från #metoo används anonyma källor ibland slarvigt när skadliga uppgifter publiceras om en person. Medier bör sträva efter att precisera dessa källor så långt det är möjligt, utan att riskera källskyddet. Ju mer detaljerad information om hur nära källorna befunnit sig den aktuella händelsen, hur många källorna är, hur oberoende de är av varandra – desto mer stadga i publiceringen.

- Trots ovanstående är den generella trenden att det finns en stor vilja att göra rätt bland en överväldigande majoritet av de anslutna medierna. Slarv, misstag och brister förekommer, men grova övertramp är mycket ovanligt. Den medieetiska debatten ute på redaktionerna är omfattande. Ett skäl kan vara seriösa mediers behov av att skilja ut sig från bruset på internet. Det finns såväl en journalistisk som kommersiell drivkraft för medier att visa att man vill ta etiskt ansvar.

”Det finns en stor vilja att göra rätt bland en överväldigande majoritet av de anslutna medierna.”

Några uppmärksammade fall

Mordet på frisörsalongen i Göteborg

Filmen från en övervakningskamera som hade spelat in en döds-skjutning på en frisörsalong i Göteborg blev föremål för ett antal anmälningar till MO. Vissa medier valde, när anmälan blev känd, att avpublicera filmen. Samnytt och Expressen gjorde det inte. Samnytt publicerade den rakt av medan Expressen hade blurrat ansikten och tagit bort ljudet. Anhöriga kände stor förtvivlan över att se sin släktings dödsögonblick.

Expressen argumenterade för att man hade visat hänsyn, men att det fanns ett stort allmänintresse i att kunna rapportera om verkligheten så brutal som den faktiskt är när det gäller gängskjutningar. MO höll i viss mån med och ansåg att Expressen vidtagit en rad mått och steg för att dämpa skadan för anhöriga. Men i mötet mellan allmänintresset och integritetsintrånget ansåg MO ändå att skadan för de anhöriga vägde tyngre än allmänhetens rätt att få ta del av filmen. Således rekommenderade MO klander inte bara för Samnytt utan också för Expressen. Efter beslut i Mediernas Etiknämnd valde Expressen att avpublicera filmen. Samnytt har låtit den vara kvar.

Klander mot ett humorprogram

Att humorprogram klandras tillhör ovanligheterna. Denna gång kände sig en privatperson kränkt över att ha blivit skrattad åt i TV4:s program Parlamentet. I programmet hade en bild på anmälaren och en älg använts för att illustrera en sann nyhetsrubrik, om att polisen tvingades skjuta älgar som irrat sig in till städer eftersom älgarna stressades över att folk ville ta selfies med dem. Problemet var att anmälarens bild inte hade något som helst med saken att göra – den var tagen i en älgsafaripark många år tidigare.

”Det faktum att det i programformatet finns en mycket stor frihet att ironisera och kritisera väger inte upp den skada det inneburit för anmälaren, som inte har någon ställning i offentligheten, att ha blivit förlöjligad och förknippad med en nyhet av

negativ karaktär”, skrev MO i sitt beslut. Mediernas Etiknämnd delade den uppfattningen.

Klander mot ett realityprogram

I ett av TV4:s realityprogram berättade en deltagare om sin uppväxt och beskrev att det förekommit fysisk och psykisk miss-handel. En anhörig pekades ut av deltagaren. Även om deltagaren har rätt till sin historia motiverade det inte anklagelserna och kränkningarna av den anhöriga. Mediernas Etiknämnd höll med och mediet klandrades. TV4 valde i ett tidigt skede att klippa bort de delar där de skadliga uppgifterna förekom.

Grova anklagelser mot granskad affärsman

En affärsman som varit inblandad i en rad tveksamma affärer granskades av Aftonbladet. MO hade inget att invända mot själva granskningen, men tidningen påstod att anmälaren, med hänvisning till uppgifter från polisen, kunde ha tjänat en miljard kronor på olika former av bedrägerier genom åren. Mannen var inte dömd för bedrägeri och hänvisningen till ”polisen” som källa dög inte. MO föreslog klander och skrev i sitt beslut att ”när en så pass allvarlig anklagelse riktas mot en enskild person krävs tydliga och konkreta belägg. En uppgift av den allvarlighetsgraden innebär också att mediet måste låta den anklagade bemöta just det konkreta påståendet, vilket alltså inte har skett.”

När rättelse innebär ny skada

En rättelse ska vara just en rättelse och inte ett nytt tillfälle till påhopp. Detta slogs fast i ett beslut gällande Flamman och skolentreprenören Barbara Bergströms påstådda helikopterfärder på skattebetalarnas bekostnad, som aldrig hade ägt rum. Mediombudsmannen ansåg att Flamman använt den rättelse Bergström begärt för att ”tvåla till” henne ytterligare en gång.

”Om en utpekad person hör av sig och påtalar ett fel som han eller hon anser ska rättas är det upp till ansvarig utgivare att

göra bedömningen om en rättelse ska publiceras eller inte. I det fall en rättelse publiceras bör den utformas på ett sätt som gör att den som anser sig utsatt för en skada genom ursprungspubliceringen inte upplever en ny kränkning genom rättelsen”, skrev MO i beslutet.

Barn i bild i samband med grova anklagelser

I ett SVT-inslag om den rysk-ortodoxa kyrkans stöd och böner för Putin och angreppet mot Ukraina visades en gudstjänst i Stockholm där en 14-årig flicka syntes i bild. Flickans målsman anmälde inslaget. Det var ingen bön för Putin, tvärtom var det en bön mot kriget, ett krig som flickan var kraftigt emot, påpekade anmälaren. SVT klippte bort sekvensen med flickan i ett tidigt skede, men mediet klandrades ändå för att ha brutit mot god publicistisk sed.

För mycket detaljer om våldtagen flicka

Katrineholms-Kuriren rapporterade om en våldtäkt mot en minderårig flicka. Rapporteringen var detaljerad och en viss krets kunde enligt MO:s bedömning förstå vem flickan var och vad hon hade utsatts för. De fick därmed ta del av mycket skadliga och integritetskänsliga uppgifter om henne. Tidningen klandrades av Mediernas Etiknämnd.

”I mötet mellan allmänintresset och integritetsintrånget ansåg MO att skadan för de anhöriga vägde tyngre än allmänhetens rätt att få ta del av filmen.”

MO i siffror

- Antalet anmälningar till Medieombudsmannen var 540 under 2022. MO fattade beslut i 537 ärenden (inklusive ingående balans från 2021). Av dessa hänsköts 36 ärenden till Mediernas Etiknämnd med förslag på klander. Alla ärenden som överlämnats till nämnden är ännu inte avgjorda då en viss förskjutning sker mellan olika kalenderår.

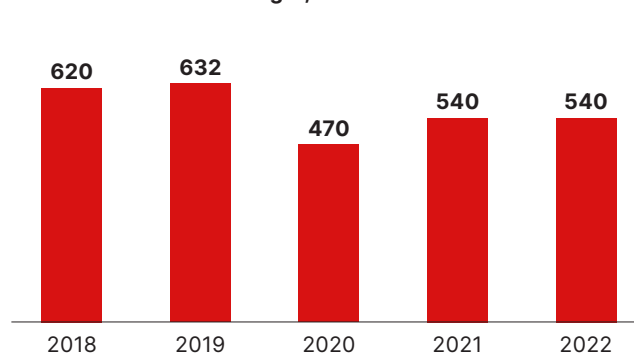
- 54 procent av anmälningarna skrevs av direkt då de formellt inte kan prövas av MO, till exempel eftersom anmälaren inte var personligen utpekad eller att publiceringen varit äldre än tre månader. Medieombudsmannen skickade anmälan för yttrande till mediet, så kallad skriftväxling, i 9 procent av fallen. 37 procent av anmälningarna skrevs av efter utredning då det enligt MO saknats skäl för klander.

- Av de anmälningar som MO formellt kunde pröva föreslogs klander i 12 procent av fallen. 16 procent av MO:s avskrivningsbeslut överklagades av anmälarna till Mediernas Etiknämnd och besluten blev därmed föremål för nämndens prövning.

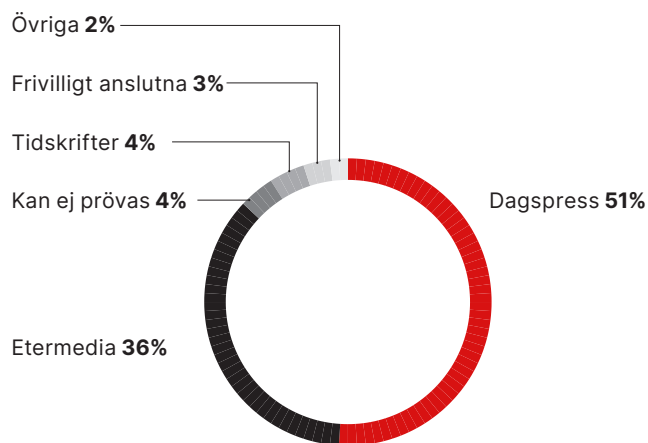
- Mediernas Etiknämnd beslutade i enlighet med Medieombudsmannens rekommendation i 33 fall och man gick emot MO:s bedömning i 3 fall.

- Antalet klander i Mediernas Etiknämnd uppgick till 35, en fördubbling mot 2021. Detta ska inte misstolkas som att antalet övertramp ökat – 2021 var ett år då ett antal stora och resurskrävande ärenden inkom men som kunde prövas av MEN först under 2022.

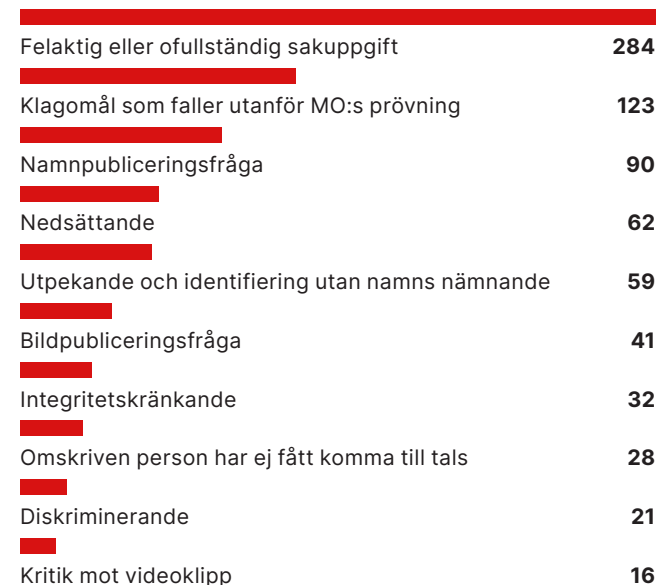
Antal inkomna anmälningar, MO

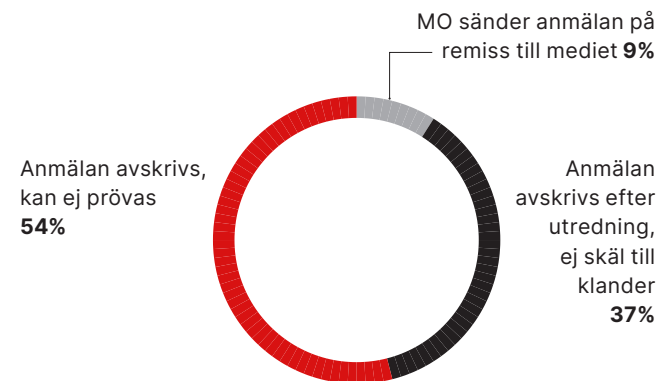
Typ av anmälda medier 2022

Typ av klagomål: Topp 10, 2022

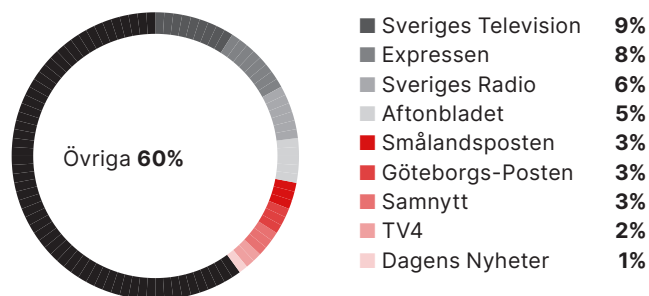

Handläggning MO 2022

SVT-anmälningar gäller sällan medieetiska övertramp

I vissa fall kan de anmälningar som kommer in till MO inte prövas av formella skäl. Det handlar ofta om att avsändaren är allmänt upprörd över en publicering snarare än att hen är utpekad med skadliga uppgifter. Detta gäller främst rikstäckande tv-kanaler samt kvällstidningar – medier med stor geografisk täckning. Gällande SVT och TV4 är det under 20 procent av de inkomna anmälningarna som formellt kan prövas av MO. Resterande är mer av klagomurskaraktär och kan handla om allt från kritik mot textning, mängden reklam eller att ljudet är för svagt. Att SVT har flest anmälningar till numerären kan ställas mot att mediet endast klandrats en gång under 2022.

Fördelning utredningsärenden 2022

Medier	Inkomna ärenden	Handläggning	
	Totalt	Kan ej prövas*	Utredningsärenden
Sveriges Television	122	101	21
Expressen	80	61	19
Sveriges Radio	35	21	14
TV4	34	28	6
Aftonbladet	24	13	11
Göteborgs-Posten	9	2	7
Samnytt	9	2	7
Dagens Nyheter	8	6	2
Smålandsposten	8	0	8
Övriga**	211	71	140
Totalt	540	305	235

*) Innefattar anmälningar som ej kan prövas av formella skäl, t. ex. anmälaren ej personligt berörd, publicering äldre än tre månader, ej medieetik, medier som ej kan prövas, journalistiska arbetsmetoder, opartiskhet och saklighet etc.

**) Kategorin Övriga omfattar totalt 102 medier där 42 medier hade 2-5 anmälningar, 60 medier hade 1 anmälan.

Om MO:s kansli

- Under året har ett antal initiativ tagits för att det medieetiska systemets stadgar och regler ska vara tydliga och uppdaterade. Att säkra systemets trovärdighet genom att se till att stadgar vilar på stabil grund är ett löpande arbete som kommer att fortgå under 2023.

- Medieombudsmannen lanserade i september en ny, snabb och sökordsoptimerad sajt. Syftet med den var att bli mer synlig och lättillgänglig för allmänheten. I samband med lanseringen ökade antalet anmälningar samt inkommande frågor och mejl till MO markant.

- Medieombudsmannen valde i våras att lämna det europeiska nätverket Alliance for Independent Press Councils of Europe (AIPCE), som bestod av ett 30-tal oberoende självreglerande pressnämnder. Trots att pressfriheten, efter anfällskriget mot Ukraina, helt har strypts i Ryssland valde AIPCE att inte utesluta Ryssland som medlem, vilket gjorde att Ukraina i stället lämnade nätverket. Sverige, övriga nordiska länder och ytterligare ett antal nationer valde då att lämna AIPCE i protest mot hanteringen av frågan och i sympati med Ukraina.

- Caspar Opitz är sedan den 1 april 2021 Allmänhetens Medieombudsman.

- Under året höll Medieombudsmannen föreläsningar vid över 40 tillfällen på anslutna mediers redaktioner samt på journalistutbildningar, medierättsutbildningar och kurser i utgivarskap och etik.

- MO rapporterar till styrelsen för Medieetikens Förvaltningsorgan, Mefo, vars ledamöter representerar verksamhetens åtta huvudmän – Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet, Sveriges Radio, Sveriges Television, Sveriges Tidskrifter, Tidningsutgivarna (TU), TV4, och Utbildningsradion.

- Kersti Söderberg, Frida Lidén, Frida Östergren och Hanna Sonebäck har varit handläggare under året. Carina Vigede är administrativ chef för MO:s kansli.

Stockholm i mars 2023

Caspar Opitz
Allmänhetens Medieombudsman, MO

Mediernas Etiknämnd fattar de avgörande besluten.

Det är inte **Medieombudsmannen** utan representanter från medierna, allmänheten samt erfarna domare som i slutändan avgör om en publicering ska klandras eller inte.

Nämndens sammansättning

Mediernas Etiknämnd (MEN) avger enligt 18 § i nämndens stadgar rapport om sin verksamhet under år 2022.

MEN har under året haft följande sammansättning:

Ordförande:

justitierådet Stefan Johansson

Vice ordförande:

justitierådet Kristina Svahn Starrsjö

Andre vice ordförande:

justitierådet Christine Lager

Tredje vice ordförande:

justitierådet Johan Danelius

Ledamöter:

av Publicistklubben utsedda:

redaktörerna Nils Funcke och Martin Schori

av Svenska Journalistförbundet utsedda:

redaktören Ann Johansson och journalisten Andreas Ekström

av Sveriges Tidskrifter utsedda:

journalisterna Carina Löfkvist och Anna Hjorth

av Sveriges Radio utsedda:

t.o.m. 30 juni 2022

journalisterna Monika Sandberg och Rolf Stengård

fr.o.m. 1 juli 2022

journalisterna Alice Petrén och Ingrid Östlund

av Sveriges Television utsedda:

t.o.m. 30 juni 2022

f.d. programdirektören Jan Axelsson och f.d. kanalchefen Thomas Nilsson

fr.o.m. 1 juli 2022

f.d. kanalchefen Thomas Nilsson och journalisten Nils Hanson

av Tidningsutgivarna (TU) utsedda:

t.o.m. 30 juni 2022

chefredaktören Anders Nilsson och publishern och vd:n Mikael Rothsten

fr.o.m. 1 juli 2022

publishern och vd:n Mikael Rothsten och chefredaktören Eva Burman

av TV4 utsedda:

f.d. publishern och vd:n Anna Lindberg och journalisten Göran Ellung

av Utbildningsradion utsedda:

journalisterna Carina Tenor och Kerstin Brunnberg

av riksdagens chefsjustitieombudsman och ordföranden i styrelsen för Sveriges advokatsamfund gemensamt utsedda:

t.o.m. 30 juni 2022

adj. professorn och preses Lisa Sennerby Forsse, direktören Sven Hagströmer, konsulten Annika Levin, advokaten Magnus Ramberg, styrelsemedlemmen Filippa Bergin, professorn Ruth Mannelqvist, kriminologen och författaren Maria Dufva, företagaren Robert Hårdh, vd:n Johan Trouvé, domprosten Marika Markovits, specialistläkaren Arash Sanari och professor emeritus Göran Collste.

fr.o.m. 1 juli 2022

adj. professorn och preses Lisa Sennerby Forsse, direktören Sven Hagströmer, konsulten Annika Levin, advokaten Magnus Ramberg, styrelsemedlemmen Filippa Bergin, professorn Ruth Mannelqvist, chefsekonomen Laura Hartman, företagaren Robert Hårdh, vd:n Johan Trouvé, domprosten Marika Markovits, specialistläkaren Arash Sanari och professor emeritus Göran Collste.

Under perioden har Linda Murén och Carina Vigede tjänstgjort som nämndsekreterare.

Nämndens avdelningar har under året hållit sammantaget tolv sammanträden.

Avgjorda ärenden under året

Det finns två vägar för ett ärende att bli föremål för nämndens prövning: hänskjutning eller överklagande. Hänskjutning innebär att MO gör bedömningen att mediet bör klandras och därmed överlämnar ärendet för slutligt beslut av nämnden. Om Medieombudsmannen avskriver ett ärende kan anmälaren överklaga beslutet som då överlämnas till nämnden.

De ärenden som Mediernas Etiknämnd har avgjort under 2022 fördelar sig på följande sätt.

Av de sammanlagt 115 ärenden som förelagts nämnden för prövning har utfallet i 35 ärenden inneburit klander av mediet medan ett friande beslut har meddelats i 80 ärenden.

36 ärenden har avgjorts efter att anmälningarna har hänskjutits till nämnden av MO. Av dessa har 34 lett till klander, medan medierna friats i 2 ärenden.

79 ärenden har överklagats till nämnden av anmälarna efter avskrivningsbeslut av Medieombudsmannen. I 78 av dessa ärenden har medierna friats och i 1 ärende klandrats.

Det finns tre nivåer av klander, beroende på hur allvarlig överträdelsen av det medieetiska regelverket bedömts vara: åsidosatt, brutit eller grovt brutit. I de 35 ärenden som föranlett att mediet enligt nämnden ska klandras har det i 33 fall varit fråga om att mediet brutit mot god publicistisk sed, och i två fall åsidosatt god publicistisk sed.

Under året har skiljaktig mening avgivits i 4 ärenden.

Övrigt

Enligt § 18 i nämndens stadgar ska ordföranden regelbundet informera MO om nämndens verksamhet. Nämndens ordförande och de vice ordförandena har därför haft två möten med MO:s kansli, där gemensamma frågor diskuterats, bland annat ärendeutvecklingen hos såväl MO som hos nämnden. Dessutom har ordföranden träffat MO vid flera tillfällen för diskussion av gemensamma frågor.

Sammanlagd expeditionsavgift för 2022, som betalas av medier som klandrats av MEN, uppgick till 584 000 kr.

Stockholm mars 2023

Stefan Johansson

Ordförande i Mediernas Etiknämnd

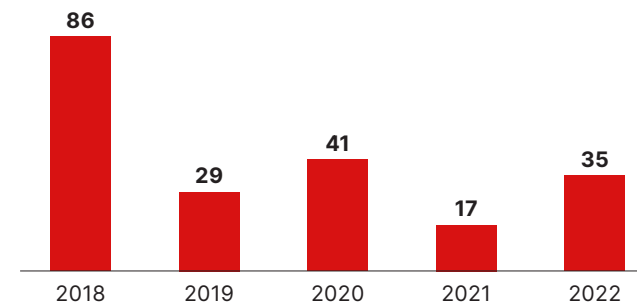
Carina Vigede

Nämndsekreterare i Mediernas Etiknämnd

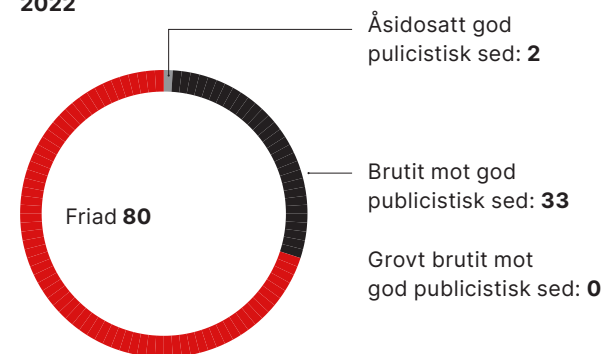
Avgjorda ärenden i MEN, 2022

Skäl till prövning	Klandrat	Friat	Totalt
MO rekommenderar klander	34	2	36
Anmälaren överklagar			
MO:s avskrivningsbeslut	1	78	79
Summa	35	80	115

Antal klander i MEN

Nämndens beslut – utfall 2022

Beslut om klander i Mediernas Etiknämnd 2022

Här finns en sammanställning av de medier som Mediernas Etiknämnd beslutat att klandra under 2022.

I anslutning till varje fall anges om ärendet har hänskjutits av Allmänhetens Medieombudsman eller om MEN har prövat ärenden efter att anmälaren överklagat MO:s beslut (anm). Dessutom anges vilken nivå av klander som MEN riktat mot mediet för överträdelse av god publicistisk sed. Det finns tre nivåer: åsidosatt (å), brutit (br) eller grovt brutit (gbr). Slutligen anges om det funnits en skiljaktig mening i MEN (sk).

Nämndens beslut publiceras på MO/MEN:s sajt

www.mediombudsmannen.se

Från och med 2021 publiceras även friande beslut.

Exp. nr. 1 – Jämtlands Tidning

Jämtlands Tidning klandras för artikel om fastighetschef. Artikeln har utan tillräckliga belägg förmedlat en bild av att anmälaren ska ha agerat utanför sin behörighet samt åsidosatt reglerna för offentlig upphandling när det gällde vindkraft i kommunen. (MO) (br)

Exp. nr. 3 – Jämtlands Tidning

Jämtlands Tidning klandras för artiklar i samband med ett vindkraftsprojekt. Anmälaren har inte haft en sådan ställning i samhället att en ingående granskning varit motiverad. (MO) (br)

Exp. nr. 4 – Sveriges Radio

SR klandras för inlägg i P4 Dalarna angående rasism inom fotbollen. Inslaget har medieetiska brister gällande utpekande, bemötande och hur intervjun med fotbollstränaren presenterades. (MO) (br)

Exp. nr. 5 – Aftonbladet

Aftonbladet klandras för att ha publicerat integritetskänsliga detaljer om en minderårig flicka. Anmälaren har uttryckt att hon drabbats hårt av publiceringen då personer i hennes omgivning förstått att artikeln gällt henne. Mediernas Etiknämnd slår fast att Aftonbladet orsakat flickan en oförsvarlig publicitetsskada. (MO) (br)

Exp. nr. 9 – Katrineholms-Kuriren

Katrineholms-Kuriren klandras för att inte ha skyddat ett minderårigt brottsoffer från utpekande. Allmänintresset av att rapportera om sexualbrott mot barn har inte motiverat den skada brottsoffret orsakats på grund av detaljrikedomen i artikeln. Tidningen har varken visat tillräcklig hänsyn eller skyddat personen från att bli identifierbar. (MO) (br)

Exp. nr. 10 – Nya Tider

Nya Tider klandras för artikel med missaktande bildtext om tidigare romsk företrädare. Genom att koppla formuleringen ”typiska zigenarbrott” till en person har denne utsatts för en oförsvarlig publicitetsskada. (MO) (br)

Exp. nr. 12 – Dala-Demokraten

Dala-Demokraten klandras för att ha åsidosatt god publicistisk sed genom att publicera ett kränkande personligt omdöme. I ett reportage om problem i mammografiverksamheten på en viss ort uttalade sig en tidigare medarbetare om situationen. Han uttryckte sig grovt och kränkande om den nuvarande platschefen. Hon fick visserligen kommentera mannens påståenden, men inte i samma artikel. (MO) (å)

Exp. nr. 13 – Expressen

Expressen klandras för videoklipp på mord på frisörsalong. På expressen.se publicerades ett videoklipp som visar hur en person skjuts till döds på en frisörsalong. Trots att personerna i filmen avidentifierats anser nämnden att offrets anhöriga har orsakats en oförsvarlig publicitetsskada. (MO) (br) (sk)

Exp. nr. 18 – Norra Halland

Norra Halland klandras för bevakningen av påstådda arbetsmiljöproblem på ett äldreboende. Det allmänintresse som motiverat viss granskning av äldreboendet har inte motiverat att publicera anonymiserade uppgifter om konflikterna på arbetsplatsen av mycket detaljerad karaktär. (MO) (br) (sk)

Exp. nr. 23 – TV4

TV4 klandras för ett inslag i humorprogrammet Parlamentet. I ett fotomontage i programmet visades en nyhet från Expressen där polisen uppmanat allmänheten att sluta ta selfies med älgar, då det lett till att vissa djur blivit så stressade att de behövt avlivas. Samtidigt visades en bild på anmälaren i en selfie, tagen i en älgpark sju år tidigare. Då det inte framgick att det handlade om ett montage, kunde tittaren få uppfattningen att anmälaren hade en koppling till en polisnyhet.

(MO) (br)

Exp. nr. 25 – 28 – Kvinnotryck

Kvinnotryck klandras för att ha tillskrivit fyra debattörer högst kontroversiella åsikter om användning av ”porrfilter” för barn. Publiceringen innehåller kritik mot de argument som förts fram mot att införa ”porrfilter”, som begränsar tillgången till pornografi på internet för barn. Anmälarna har i publiceringen tillskrivits högst kontroversiella åsikter som det inte funnits tillräckligt stöd för.

(MO) (br)

Exp. nr. 32 – Exakt24

Mediernas Etiknämnd klandrar Exakt24 för att ha pekat ut en person som terrorist. Nättidningen har inte haft tillräckliga belägg för påståendena vilket orsakat anmälaren en oförsvarlig publicitetsskada.

(MO) (br)

Exp. nr. 34 – Flamman

Flamman klandras för att ha publicerat en rättelse om och som inneburit skada för skolentreprenören Barbara Bergström. Tidningen publicerade en rättelse på ett sätt som fick motsatt effekt och på nytt kränkte anmälaren som begärt att få en rättelse.

(MO) (å) (sk)

Exp. nr. 35 – Aftonbladet

Mediernas Etiknämnd klandrar Aftonbladet för en artikel där landslagsspelaren i fotboll Mattias Johansson utpekades som deltagare i en skandal i en polsk klubb. Uppgifterna publicerades utan att Johansson fick ge sin syn på kritiken som riktades mot honom.

(MO) (br)

Exp. nr. 36 – Expressen

Expressens publicering om ”SR-reporter” och ”knarkfabrik” klandras. Genom utpekande uppgifter och långtgående begrepp som ”knarkfabrik” har Expressen orsakat anmälaren en oförsvarlig publicitetsskada och klandras därför av Mediernas Etiknämnd.

(MO) (br)

Exp. nr. 37 – Expressen

Expressens publicering om ”SR-reporter” och ”knarkfabrik” klandras. Genom utpekande uppgifter och långtgående begrepp som ”knarkfabrik” har Expressen orsakat en journalist en oförsvarlig publicitetsskada och klandras därför av Mediernas Etiknämnd.

(MO) (br)

Exp. nr. 39 – Samnytt

Samnytt skrev nedsättande om SVT-praktikant – klandras. Detta efter att sajten allt för ingående publicerat uppgifter om privatlivet gällande en praktikant på SVT.

(MO) (br)

Exp. nr. 40 – Samnytt

Samnytt klandras för video på mord på frisörsalong. Publiceringen av ett videoklipp med ljud som närgånget visar ett mord på en frisörsalong är ett allvarligt medieetiskt övertramp.

(MO) (br)

Exp. nr. 41 – Samnytt

Anklagelser om fusk saknade belägg. I rubriker och text anklagade tidningen Brit Stakston för att ha fuskat för att få del av det statliga mediestödet. Samnytt har inte haft tillräckliga belägg för uppgifterna varför Brit Stakston utsatts för en oförsvarlig publicitetsskada.

(MO) (br)

Exp. nr. 42 – Samnytt

Samnytt klandras för att ha publicerat uppgifter om en handledare för en sjuksköterskestudent som stängts av från sin praktik. I artikeln namngavs handledaren och det framstod utan belägg som att avstängningen skett på tvivelaktiga grunder.

(MO) (br)

Exp. nr. 87 – Expressen

Nämnden går emot MO:s friande beslut och klandrar Expressen för rapporteringen om kvinnor som varit partners till dömda pedofiler.

(anm) (br) (sk)

Exp. nr. 88 – Sveriges Radio

Sveriges Radio Sameradion klandras för ett inslag där uppgifter från en polis vinklades så att hon felaktigt framstod som förnekare av hatbrott mot samer.

(MO) (br)

Exp. nr. 95 – Hallands Nyheter

Hallands Nyheter klandras för krönika om en fastighetsägares beskarjning av ekar. En kommun hade polisanmält en fastighetsägare för att ha beskurit fyra 200 år gamla ekar på kommunens mark. De mycket negativa omdömena i krönikan har dock inte varit motiverade och de har inte heller varit påkallade av allmänintresset.

(MO) (br)

Exp. nr. 100 – TTELA

TTELA klandras för granskning av veterinär. I en granskande artikelserie om en veterinärs behandlingsmetoder har denne inte i tillräcklig utsträckning i sak fått bemöta påståenden om felbehandling från djurägare.

(MO) (br)

Exp. nr. 101 – TV4

TV4 klandras för kränkande utpekande i realityprogram. I ett avsnitt av tv-programmet "Elitstyrkans hemligheter" förekom kränkande uppgifter om en anhörig till en av deltagarna i tv-programmet.

(MO) (br)

Exp. nr. 102 – MåBra

MåBra klandras för att ha publicerat kränkande uppgifter om en anhörig till en deltagare i tv-programmet "Elitstyrkans hemligheter".

(MO) (br)

Exp. nr. 103 – Aftonbladet

Aftonbladet klandras för anklagelser om miljardbedrägeri. Mediernas Etiknämnd klandrar Aftonbladet för att ha publicerat en anklagelse om miljardbedrägeri som den utpekade inte fått bemöta.

(MO) (br)

Exp. nr. 107 – Sveriges Television

SVT publicerade ett inslag om en gudstjänst i rysk-ortodoxa kyrkan i Stockholm där ett barn kopplades ihop med felaktiga påståenden om böner till stöd för Rysslands invasion av Ukraina.

(MO) (br)

Exp. nr. 108 – Byggnadsarbetaren

Tidningen skrev om ett skyddsombud som påtalat missförhållanden på en privat byggarbetsplats. Genom att ange namn och företagskoppling på personen som byggde villan privat, har hen pekats ut i negativa sammanhang.

(MO) (br)

Exp. nr. 115 – Smälänningen

Smälänningen klandras för kränkande uppgifter om anhörig till dömd pedofil. Även om utpekandet är mycket begränsat kan publiceringen, med hänsyn till uppgifternas ytterst kränkande karaktär, inte passera medieetiskt.

(MO) (br)

Exp. nr. 118 – Samnytt

Samnytt klandras för bildpublicering av kvinna utsatt för mordförsök. Även om det finns ett allmänintresse i att skildra grov brottslighet så innehar brottsoffret en särskilt skyddsvärd ställning och bör i regel anonymiseras. Detta har inte skett vilket har orsakat anmälaren en oförsvarlig publicitetsskada.

(MO) (br)

Exp. nr. 119 – Kristianstadsbladet

Klander mot Kristianstadsbladet för publicering av känsliga uppgifter gällande privatperson. Då det handlade om klart integritetskänsliga uppgifter utan allmänintresse undgår Kristianstadsbladet inte klander.

(MO) (br)

Publicitetsregler – etik för press, radio och tv

Press, radio och tv ska ha största frihet inom ramen för tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen för att kunna tjäna som nyhetsförmedlare och som granskare av samhällslivet och för att kunna publicera det som är av vikt och betydelse för medborgarna. Det gäller dock att skydda enskilda mot oförskyllt lidande genom publicitet.

Etiken tar sig inte i första hand uttryck i en formell regeltillämpning utan i en ansvarig hållning inför den publicistiska uppgiften. De etiska reglerna för press, radio och tv är ett stöd för den hållningen.

Publicitetsregler

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
2. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Kravet på saklighet gäller alla delar av en publicering, såväl innehåll som form och presentation.
4. Slå vakt om den dokumentära bilden. Var noga med att bilder och grafiska illustrationer är korrekta och inte används på ett missvisande sätt.

Var generös med bemötanden

5. Felaktig sakuppgift ska rättas, när det är påkallat. Den som gör anspråk på att bemöta ett påstående ska, om det är befogat, beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle ska publiceras utan dröjsmål och på så sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna. Observera att ett genmäle inte alltid kräver en redaktionell kommentar.

6. Uttalanden från Mediernas Etiknämnd bör publiceras enligt de riktlinjer som Medieetikens Förvaltningsorgan (Mefo) fastställer. Klandrat massmedium ska erlagga fastställd expeditionsavgift.

Respektera enskildas privatliv

7. Överväg noga publicitet som kan kränka enskildas privatliv. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.
8. Iaktta stor försiktighet vid rapportering om självmord och självmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om respekt för enskildas privatliv.
9. Visa alltid offren för brott och olyckor största möjliga hänsyn. Prova noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.
10. Framhäv inte berörda personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande.

Var varsam med bilder

11. Vad som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även om bildmaterial.
12. Tänk på att bildmontage eller förändring av bilder kan uppfattas som vilseledande. Ange alltid tydligt om en bild förändrats.

Hör båda sidor

13. Sträva efter att ge personer, som kritiserats i faktaredovisande material, tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Sträva också efter att återge alla parter ståndpunkter. Var uppmärksam på att anmälningar av olika slag kan ha till enda syfte att skada den som blivit anmäld.
14. Tänk på att en person, misstänkt för brott, i lagens mening alltid betraktas som oskyldig om fällande dom inte föreligger. Den slutliga utgången av en skildrad rättssak bör redovisas.

Var försiktig med namn

15. Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.
16. Om inte namn anges undvik att publicera bild eller uppgift om yrke, titel, ålder, nationalitet, kön eller annat, som gör en identifiering möjlig.
17. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den som återger materialet.

Mer om tillämpning

Publicitetsreglerna är tumregler som ger anvisningar rörande publicistiska beslut, inte lagregler. Reglerna syftar till att ge den enskilde skydd mot publicitetsskador, utöver det som lagen erbjuder. Medieombudsmannen och Mediernas Etiknämnd använder de etiska reglerna som hjälp vid bedömningar.

Den journalistiska yrkesetiken

Medieombudsmannens arbete är inriktat på kränkningar av enskilda personer i det som faktiskt publicerats i de medier som omfattas av det medieetiska systemet.

Utöver det finns yrkesetiken. Den handlar om hur en journalist uppträder och vad hon eller han gör för att skaffa sig underlag för sina artiklar. Huvudregeln är att yrkesetiken inte ingår i Medieombudsmannens arbete.

Yrkesetiska frågor hanteras av Svenska journalistförbundets (SJF) yrkesetiska nämnd, YEN. Mer om YEN och de yrkesetiska reglerna finns att läsa på SJF:s hemsida www.sjf.se

**Allmänhetens Medieombudsman
Mediernas Etiknämnd**

Slottsbacken 8, 111 30 Stockholm

Medieombudsmannens kansli:

Telefon: 08-122 507 00

Mejl: info@medieombudsmannen.se

Mediernas Etiknämnds kansli:

Telefon: 08-122 507 01

Mejl: namnden@medieombudsmannen.se

www.medieombudsmannen.se

Medieombudsmannen

**Mediernas
Etiknämnd.**